

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Hanna Makurat-Snuzik

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

2017: Ukończenie studiów podyplomowych: Nauczanie języka polskiego jako obcego, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku.

2015: Tytuł magistra filozofii, Uniwersytet Gdański.

2014: Tytuł licencjata filologii rosyjskiej, Uniwersytet Gdański.

2011: **Tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa**, ukończenie studiów doktoranckich na Filologicznym Studium Doktoranckim Uniwersytetu Gdańskiego, rozprawa doktorska napisana na temat: Jinterferencjowé przejinaczi ù bilingwalnëch lëdzy w kaszëbsczi spòlëźnie – praca obroniona 20 grudnia 2011 r. z wyróżnieniem;

2010: Tytuł magistra slawistyki, Uniwersytet Gdański.

2006: Tytuł magistra filologii polskiej, Uniwersytet Gdański.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych / artystycznych.

Od 25 kwietnia 2012 r. do dnia dzisiejszego: praca na stanowisku adiunkta w Katedrze Języka Polskiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego.

4. Osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę postępowania habilitacyjnego (w rozumieniu art. 16 ust. 2. ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki).

Tytuł osiągnięcia: *Problemy przekładu na język zdominowany. Obcość w tłumaczeniu rozpatrywana w kontekście nierównej pozycji języka wyjściowego i docelowego. Na przykładzie translacji dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski.*

Dane bibliograficzne: Hanna Makurat-Snuzik, *Problemy przekładu na język zdominowany. Obcość w tłumaczeniu rozpatrywana w kontekście nierównej pozycji języka wyjściowego i docelowego. Na przykładzie translacji dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski*, Gdańsk 2019: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

ISBN: 978-83-7865-769-9

Recenzje wydawnicze: prof. dr hab. Ewa Sławkowa (Uniwersytet Śląski w Katowicach), dr hab. Lucyna Spyrka (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

4.1. Omówienie celów badawczych monografii oraz postawionych hipotez

Podstawowym celem książki pt. *Problemy przekładu na język zdominowany. Obcość w tłumaczeniu rozpatrywana w kontekście nierównej pozycji języka wyjściowego i docelowego. Na przykładzie translacji dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski*, wydanej w 2019 r. w Wydawnictwie Uniwersytetu Gdańskiego, wskazanej przeze mnie jako główne osiągnięcie naukowe, stanowiącej podstawę postępowania habilitacyjnego, jest analiza podejścia tłumaczy do wykładników obcości w kontekście dokonywania przekładów dzieł literatur słowiańskich na regionalny etnolekt kaszubski, uznawany tutaj za język zdominowany. Aby osiągnąć wymieniony cel podstawowy, postawiłam sobie następujące cele cząstkowe:

- 1) omówienie teoretycznych zagadnień związanych z problemem przekładu na język zdominowany, w tym w szczególności: zdefiniowanie pojęcia asymetrii językowej rozumianej jako nierówna pozycja języków;
- 2) wskazanie funkcji, jaką przekłady na języki zdominowane pełnią w zglobalizowanym świecie;
- 3) omówienie kategorii obcości w przekładzie i odniesienie jej do nierównej pozycji języka wyjściowego i docelowego;
- 4) wykazanie, że język kaszubski jest językiem zdominowanym przez polszczyznę, a także wykazanie, że w relacji Kaszubów z innymi narodami ujawnia się uprzywilejowana pozycja polszczyzny jako języka mediatora;
- 5) zaprezentowanie i charakterystyka materiału badawczego, jakim są tłumaczenia dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski;
- 6) przedstawienie dotychczasowych badań naukowych prowadzonych nad tłumaczeniami na język kaszubski;
- 7) zbadanie, czy w przekładach dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski ujawnia się asymetryczna relacja między językiem wyjściowym i docelowym;
- 8) sprawdzenie, czy w działalności przekładowej ujawnia się zależność języka regionalnego od dominującego na Kaszubach języka polskiego;
- 9) rozpoznanie w rozpatrywanym materiale badawczym elementów, które są uznawane za wskaźniki konotacji obcości;

10) przeanalizowanie problemów z przetransponowaniem do tekstów docelowych takich elementów nacechowanych kulturowo, jak: związki frazeologiczne, nazwy realiów kulturowych, nazwy własne;

11) przeanalizowanie problemu eliminowania pewnych fragmentów tekstów wyjściowych w celu wyzbycia się obcości oraz wydłużania tekstów docelowych ze względu na próbę osadzenia ich w kulturze przyjmującej;

Cele cząstkowe: pierwszy, drugi i trzeci są ukierunkowane na nakreślenie teoretycznego zarysu podejmowanych zagadnień. Cel czwarty jest zorientowany na osadzenie kwestii przekładu na język kaszubski w szerszym kontekście społeczno-kulturowym. Aby zrealizować cel główny, musiałam zebrać materiał badawczy oraz ustalić stan dotychczasowych badań nad tłumaczeniami na język kaszubski; kwestie te zostały wyrażone w celu piątym i szóstym. Aby osiągnąć cele: siódmy, ósmy, dziewiąty, dziesiąty i jedenasty, musiałam podjąć pracę analityczną polegającą na porównaniu tekstów wyjściowych i docelowych.

W nakreślonych ramach badawczych, uwzględniając wyznaczone cele, sformułowałam hipotezy badawcze. Hipotezy te mają charakter ogólnych twierdzeń, które w pracy są sprawdzane poprzez analizę materiału badawczego. Materiałem badawczym pozwalającym zweryfikować przedstawione hipotezy, są kaszubskie przekłady dzieł literatur słowiańskich.

Wyszczególniłam następujące hipotezy:

- 1) problematyka nierównej pozycji kultury źródłowej w odniesieniu do kultury docelowej była podejmowana głównie w ramach nurtu postkolonialnych badań nad przekładem, tymczasem jest to zagadnienie szersze, obejmujące różne przypadki niesymetryczności, mających wpływ na wybory tłumaczy;
- 2) zależnie od tego, czy mamy do czynienia z kulturą mocną, czy słabą, różnie mogą być potraktowane elementy obcej rzeczywistości kulturowej i związana z nimi tożsamość Innego w przekładzie;
- 3) w tłumaczeniach na małe etnolekty zwykle mamy do czynienia z wyższym stopniem nasycenia obcością, ponieważ z jednej strony nie stawiają one tak dużego oporu, z drugiej strony w ich zasobach językowych często brakuje elementów, które mogłyby stanowić odpowiedniki jednostek użytych w oryginałach;
- 4) skłonność do zapożyczania przez etnolekty zdominowane wzorów z języków dominujących może być traktowana jako perspektywa rozwoju rodzimej mowy;

- 5) języki zdominowane mogą przejmować z języków dominujących nie tylko leksykę, ale też struktury ponadwyrazowe, np. związki frazeologiczne;
- 6) wspólnoty posługujące się małymi etnolektami zwykle są hermetyczne i skoncentrowane na rodzimej tradycji kulturowej; w związku z tym nie mają w swoich zasobach odpowiedników nazw realiów kulturowych; tym samym tłumacze na języki słabe mogą dążyć do udomowienia obcych nazw realiów;
- 7) w przekładach na języki zdominowane nazwy własne mogą być zapożyczone z języków dominujących lub adaptowane fonetycznie;
- 8) z jednej strony strategią poradzenia sobie z obcością w tłumaczeniach dzieł na języki zdominowane może być redukcja kłopotliwych fragmentów tekstu; z drugiej strony autorzy przekładów mogą rozszerzać teksty docelowe, aby zaakcentować znaczenie własnej kultury;
- 9) przyjmowanie przez kultury zdominowane obcych wzorów w procesie przekładu może prowadzić do zwiększenia przewagi kultur dominujących, a także do zatracania własnej tożsamości przez kultury zdominowane.

4.2. Struktura i zawartość monografii

Książka składa się z wstępu, siedmiu rozdziałów, zakończenia, wykazu dzieł literatur słowiańskich tłumaczonych na język kaszubski i bibliografii. We wstępie przedstawiłam motywy i cele podjętych badań. Pierwsze dwa rozdziały mają charakter teoretyczny. W rozdziale trzecim rozpatrywane zagadnienia zdominowania i obcości w przekładzie zostały odniesione do języka kaszubskiego, a także został zaprezentowany materiał badawczy oraz przyjęta metodologia badań. Rozdziały czwarty, piąty, szósty i siódmy zawierają analizy porównawcze tekstów wyjściowych i docelowych. Każdy z rozdziałów analitycznych jest domknięty syntetycznym podsumowaniem. Wnioski wyciągnięte na podstawie przeprowadzonych badań zostały zaprezentowane w zakończeniu. Na użytek pracy opracowałam uporządkowany wykaz przekładów na język kaszubski dzieł literatur słowiańskich, zawierający pełne dane bibliograficzne. Natomiast bibliografia uwzględnia naukowe opracowania polskojęzyczne, a także liczne prace pisane po angielsku czy po rosyjsku. Monografię zamykają streszczenia w języku kaszubskim i angielskim.

W pierwszym rozdziale omówiłam zagadnienia teoretyczne związane z problemem nierównowagi między językami w zakresie pozycji, prestiżu i władzy. Zwróciłam uwagę na podporządkowanie jednych systemów językowych innym oraz na uległość jednych kultur

wobec drugich. Kwestię tę odniosłam do płaszczyzny przekładu. Zaobserwowałam, że funkcją tłumaczeń z języków dominujących na etnolekty słabsze jest nie tylko próba zmanifestowania wydolności języka zdominowanego, ale też stymulowanie jego rozwoju oraz akcentowanie tożsamości grupy posługującej się językiem mniejszościowym czy regionalnym.

Drugi rozdział stanowi omówienie, wprowadzonego do translatologii przez Romana Lewickiego, zagadnienia obcości w przekładzie. Kwestię tę rozpatrzyłam w niniejszej monografii w odniesieniu do kultur dominujących i zdominowanych. Wyodrębniłam niektóre ze wskazanych przez Lewickiego nośniki konotacji obcości, które rozpatrzyłam w dalszej części pracy, a które obejmują: związki frazeologiczne, nazwy realiów kulturowych oraz nazwy własne. Dodatkowo zwróciłam uwagę na obcość niesioną przez dostrzeżoną w kaszubskich przekładach redukcję lub ekspansję. W tej części monografii omówiłam także metodologię prowadzonych badań nad przekładem na język zdominowany.

W trzecim rozdziale przedstawiłam sytuację socjolingwistyczną języka regionalnego na kaszubskim obszarze językowym. Zwróciłam uwagę na fakt, że język kaszubski jest zdominowany przez polszczyznę na różnych płaszczyznach. W dalszej części pracy wypisałam dotychczasowe tłumaczenia na kaszubszczyznę dzieł literatur słowiańskich. Scharakteryzowałam ponadto warsztat poszczególnych autorów kaszubskich translacji oraz przywołałam przeprowadzone dotąd badania nad przekładami na język kaszubski i z tego języka.

Kolejne rozdziały stanowią analizę szczegółowych problemów, które zostały zaobserwowane w tłumaczeniach dzieł literatur słowiańskich na kaszubszczyznę. Omówiłam najważniejsze tendencje widoczne w działalności przekładowej oraz strategie przyjmowane przez kaszubskich tłumaczy. Rozdział czwarty dotyczy translacji na kaszubszczyznę związków frazeologicznych. Osobno zostały omówione: frazeologizmy przełożone syntagmatycznie; nowe okazjonalne struktury, stworzone na użytek tekstów docelowych; jednostki mające odmienne znaczenie niż połączenia frazeologiczne użyte w pierwowzorach; frazeologizmy, które zostały pominięte przez autorów translacji w tekstach docelowych; związki frazeologiczne, dla których autorzy przekładów starali się dać opisowe wykładnie; frazeologizmy, dla których tłumacze znaleźli ekwiwalentne struktury w języku docelowym, oraz jednostki frazeologiczne wprowadzone do tekstów docelowych, które w tekstach źródłowych nie miały odpowiedników będących frazeologizmami. W podsumowaniu zwróciłam uwagę na wysoką frekwencję stosowania dosłownych przekładów struktur

frazeologicznych, świadczących o zależności zdominowanej przez polszczyznę kaszubszczyzny.

W rozdziale piątym omówiłam problemy z przetransponowaniem do tekstów docelowych nazw realiów kulturowych. Zwróciłam uwagę na bliskość kaszubskiej i polskiej tradycji kulturowej oraz niezbyt liczne trudności związane z wprowadzaniem do kaszubskich przekładów nazw polskich realiów. Bardziej problematyczne okazały się odnotowane w tekstach wyjściowych elementy „trzeciej kultury” oraz rosyjskie realia kulturowe. Moje badania wykazały, że tłumacze w odniesieniu do tego typu zjawisk zwykle decydowali się na zastosowanie strategii udomowienia lub neutralizacji, wyzbywając się obcości nieoswojonych elementów odległych kultur. Kaszubszczyzna w kontekście rozpatrywanych problemów okazała się systemem niegotowym na przyjęcie jednostek wywodzących się z obcych tradycji kulturowych.

Rozdział szósty dotyczy przetransponowania do tekstów kaszubskich przekładów nazw własnych. Osobno omówiłam przykłady tłumaczenia na kaszubszczyznę intencjonalnych imion własnych oraz nieintencjonalnych onimów. Te pierwsze przeważnie były tłumaczone dosłownie, dzięki czemu do tekstów docelowych udało się przenieść przypisane do nazw własnych naddane znaczenia. W odniesieniu do nieintencjonalnych onimów kaszubscy tłumacze stosowali różne techniki translatorskie. Zwraca jednak uwagę wprowadzanie do kaszubskich tekstów docelowych, przejętych „z drugiej ręki”, z wcześniejszych chronologicznie polskich przekładów, nazw własnych niebędących właściwymi ekwiwalentami onimów użytych w obcojęzycznych pierwowzorach. Tego rodzaju działania znów wskazują na zależność języka regionalnego od dominującej polszczyzny.

W rozdziale siódmym omówiłam techniki ekspansji i redukcji zaobserwowane w przekładach na kaszubszczyznę. Osobno opisałam przykłady rozszerzania tekstu docelowego ze względów ideowych, które można interpretować jako przejawy pewnych kompleksów oraz próbę zwrócenia uwagi na pozostający w cieniu język regionalny. Doszłam także do wniosku, że rozbudowywanie kaszubskich tłumaczeń ze względów brzmieniowych może wskazywać na brak poszanowania tożsamości Innego w translacji. Eliminowanie w przekładach fragmentów tekstu docelowego zdaje się natomiast zwykle wynikać z niekompetencji tłumaczy i niewystarczającej znajomości przez nich języków wyjściowych. Osobno omówiłam przykłady redukcji w kaszubskich translacjach tekstów pobocznych lub paratekstów, mające swoje prawdopodobne źródło z domniemanej zbędności tych partii

utworów. Zarówno ekspansja, jak też redukcja określonych fragmentów są traktowane jako odwrotność wierności w tłumaczeniu, a stosowanie tych technik przez kaszubskich tłumaczy zaburza ekwiwalencję tekstów źródłowych i docelowych.

Wyniki przeprowadzonych przeze mnie badań wskazują na ujawniającą się w relacji przekładowej dominującą rolę systemów narodowych, zwłaszcza przeważającej obecnie na kaszubskim obszarze językowym polszczyzny. Przyjmowane przez kaszubskich tłumaczy techniki radzenia sobie z obcością w translacjach na język regionalny wielokrotnie uwypuklają niski status kaszubszczyzny, którą próbuje się dowartościowywać poprzez zamierzone działania translatorskie. Przeprowadzone badania potwierdzają, że etnolekt kaszubski będący językiem docelowym analizowanych tłumaczeń jawi się jako język znajdujący się w asymetrycznej relacji względem języków wyjściowych. Dokonane analizy pozwalają dojść do wniosku, że w działalności przekładowej daje się zaobserwować zjawisko hegemonii języka polskiego w stosunku do kaszubszczyzny.

4.3. Materiał badawczy

Materiał badawczy obejmuje teksty oryginalne oraz przekłady dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski. Należy jednak zauważyć, że w analizowanym materiale nie wszystkie języki słowiańskie są językami źródłowymi. Tłumaczenia na kaszubszczyznę były dokonywane przede wszystkim z języka polskiego, w mniejszym zakresie także z języka rosyjskiego, ukraińskiego, białoruskiego, serbskiego, słoweńskiego, czeskiego i górnołużyckiego.

Podczas pisania niniejszej monografii pomocniczo odwoływałam się również do polskich przekładów obcojęzycznych dzieł, które były wykorzystywane przez kaszubskich autorów tłumaczeń dokonywanych „z drugiej ręki”. Posługiwanie się wcześniejszymi translacjami polskimi w szczególności miało znaczenie podczas badania przekładów z języka rosyjskiego.

Analizom zostały poddane wszystkie tłumaczenia dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski. Muszę jednak zaznaczyć, że w monografii odwoływałam się jedynie do tych tekstów wyjściowych i docelowych, w których znalazłam przykłady analizowanych przeze mnie problemów. Liczne utwory dostarczyły mi wielu egzemplifikacji rozpatrywanych zagadnień, w innych dziełach było ich mniej lub nie było wcale. W związku z tym może zwracać uwagę przywoływanie w rozdziałach analitycznych licznych przykładów z

niektórych tekstów wyjściowych i docelowych, natomiast nieuwzględnianie przykładów pochodzących z innych dzieł.

4.4. Metodologia badań

Tematyka pracy jest skoncentrowana wokół problemów związanych z przetransponowaniem do tekstów docelowych, napisanych w zdominowanym przez polszczyznę języku kaszubskim, obcych elementów językowo-kulturowych. Dająca się zaobserwować w przekładach obcość jest w niniejszej pracy rozpatrywana z punktu widzenia nierównej pozycji języków źródłowych i języka docelowego.

Metodą, którą stosowałam podczas badania translacji, była analiza porównawcza tekstów wyjściowych i docelowych. Odwoływałam się także do wcześniejszych translacji obcojęzycznych tekstów na polszczyznę i, porównując je z pierwowzorami i kaszubskimi przekładami, sprawdzałam, czy stały się one podstawą stworzenia przez kaszubskich tłumaczy translacji „z drugiej ręki”. Przedmiotem badań były dające się zaobserwować w analizowanych tekstach zjawiska językowo-kulturowe. Starłam się ustalić, w jakim zakresie tłumaczenia wpisują się w kulturę źródłową. Rozpatrywałam też możliwość przystosowywania przekładanych tekstów do kultury odbiorców. Stosowane przez tłumaczy strategie egzotykcji, udomowienia lub neutralizacji interpretowałam w kontekście zagadnienia asymetrii językowej, czyli nierównej pozycji języków źródłowych i docelowych. Interesowały mnie mniej lub bardziej implicytne ślady obecności tłumaczy, które wynikały z przyjętych przez autorów przekładów strategii translatorskich.

Uznałam ponadto, że analizując tłumaczenia na regionalny język kaszubski, trzeba uwzględnić podwójne uwikłanie tekstu docelowego. Z jednej strony jest on zdeterminowany przez konteksty kulturowe, co jest typowe dla wszelkich przekładów literackich, z drugiej strony podczas analizy translacji na kaszubszczyznę istotne jest przyjrzenie się sytuacji polityczno-prawnej języka regionalnego oraz jego pozycji wśród innych języków. Konkretnie przyjmowane przez kaszubskich tłumaczy strategie translatorskie są tutaj rozpatrywane jako takie, które mają służyć zamierzonym celom, w szczególności celom o charakterze identyfikacyjnym. Przeprowadzona analiza ukierunkowana jest jednocześnie na wykazanie, że translacje na język kaszubski mają przyczynić się do rozwoju i dowartościowania zdominowanego etnolektu oraz podniesienia jego prestiżu.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

5.1. Publikacje poświęcone zagadnieniu przekładu

Jako moje główne osiągnięcie wskazałam monografię pt. *Problemy przekładu na język zdominowany. Obcość w tłumaczeniu rozpatrywana w kontekście nierównej pozycji języka wyjściowego i docelowego. Na przykładzie translacji dzieł literatur słowiańskich na język kaszubski*. Dopelnieniem i rozwinięciem zagadnień omówionych w przywołanej książce są artykuły tematycznie związane z problemem tłumaczenia tekstów literackich na język kaszubski, w dużej części opublikowane w czasopismach z wykazu MNiSW. Tematyką przekładu na kaszubszczyznę zaczęłam się zajmować jeszcze przed obroną doktoratu. W 2011 r. opublikowałam jeden artykuł z pogranicza filozofii i językoznawstwa: H. Makurat (2011), *Kontakt języków i hermeneutyczny dialog w tłumaczeniu*, [w:] *Integralia. Wymiary studenckiej humanistyki*, red. K. Jarosińska-Buriak i A. Lica, Elbląg. Zagadnienia związane z tłumaczeniem zgłębiałam jednak bardziej gruntownie po obronie pracy doktorskiej. W 2012 r. ukazał się mój artykuł dotyczący ontycznego statusu przełożonego na język kaszubski cyklu *Trenów* Jana Kochanowskiego, do którego tłumacz dołączył wiersz poświęcony umierającej kaszubszczyźnie: H. Makurat (2012), *Ontyczny status tołmaczeniô cyklu „Jiscënków” Jana Kòchanowszczégò na kaszëbsczi jãzëk w kònteksce òntologii tołmaczënkù*, „Acta Cassubiana” t. XIV, 2012, s. 21-27. W tym samym roku został wydrukowany artykuł dotyczący teoretycznych zagadnień związanych z przekładem literackim: H. Makurat (2012), *Pragmatyczne aspekty przekładu artystycznego*, [w:] *Tłumaczenia na język kaszubski. Osiągnięcia, metody, cele (Materiały pokonferencyjne)*, Wejherowo, s. 47-54. Muszę tutaj także przyznać, że wykonane przeze mnie tłumaczenie *Ślubu* Witolda Gombrowicza na język kaszubski, opublikowane w 2011 r. (W. Gombrowicz, 2011), *Zdënk*, dokôz pòd nôùkòwą redakcją J. Trédra, dolmaczëła na kaszëbsczi jãzëk H. Makùròt, Gdańsk), a następnie dokonana przeze mnie analiza własnych rozwiązań translatorskich, w największym stopniu zainspirowały mnie do zajęcia się tematyką przekładów na kaszubszczyznę. W 2014 r. opublikowałam artykuł: H. Makurat (2014), *Odniesienia intertekstualne obecne w tłumaczeniu dramatu „Ślub” Witolda Gombrowicza na język kaszubski w świetle badań komparatystycznych*, „Przekłady Literatur Słowiańskich”, t. 5, cz. 1, *Wzajemne związki między przekładem a komparatystyką*, s. 174-183 (10 punktów zgodnie z punktacją MNiSW). W tym samym roku ukazała się moja recenzja tłumaczeń wierszy Jana Brzechwy na język kaszubski: H. Makurat (2014), *Bôjczy Jana Brzechwë pò kaszëbskù*, „Pomerania”, nr 12, s. 54-56. Słowotwórczymi problemami, które napotkał tłumacz wierszy Brzechwy, zajmowałam

się w artykule: H. Makurat (2016), *Słowòbùdowizna dolmaczènków wièrztów Jana Brzechwë na kaszëbsczi jãzèk*, [w:] *Słowotwórstwo jëzyka mówionego i pisanego : materiały siódmej konferencji jëzykoznawczej poświęconej pamięci profesora Bogusława Krei*, red. E. Rogowska-Cybulska, E. Badyda, Gdańsk, s. 93-101. Moje dalsze poszukiwania badawcze dotyczyły przełożonej z języka rosyjskiego w XIX wieku przez Floriana Ceynowę bajki pt. *Сказка о рыбаке и рыбке*. Opublikowałam artykuł dotyczący przesunięć semantycznych zaobserwowanych podczas analizy porównawczej tekstu wyjściowego i docelowego: H. Makurat (2016), *Zmiany semantyczne w przekładzie na jëzyk kaszubski utworu Aleksandra Siergiejewicza Puszkina „Сказка о рыбаке и рыбке”*, [w:] *Jëzykowy, literacki i kulturowy obraz Pomorza*, t. 3, red. A. Iwanowska, M. Klinkosz, Z. Lica, Gdańsk, 127-138. Problemy tłumacza związane z przetransponowaniem do kaszubszczyzny nazw rosyjskich realiów kulturowych omówiłam w artykule: H. Makurat (2016), *Uwarunkowane kulturowo zmiany jëzykowe w kaszubskim przekładzie „Bajki o rybaku i rybce” Aleksandra Siergiejewicza Puszkina*, „Jëzyk a Kultura”, t. 26, s. 347-354 (12 punktów zgodnie z punktacją MNiSW).. Natomiast w pracy: H. Makurat, (2017), *Òsoblëwòscë jãzëka tlómaczènkù na kaszëbiznã bôjczy pt. Сказка о рыбаке и рыбке Aleksãdra Siergiejewicza Pùszkina*, „Acta Cassubiana”, t. XIX, s. 365-374 (6 punktów zgodnie z punktacją MNiSW), opisałam cechy kaszubszczyzny użytej przez Floriana Ceynowę w tekście przekładu. Kolejny cykl artykułów dotyczy kwestii przełożenia związków frazeologicznych na kaszubszczyznę: H. Makurat (2017), *Frazeologizmy w przekładzie na jëzyk kaszubski książki Balbina z IV B Danuty Stanulewicz. Krytyka przyjętej przez tłumaczkę strategii translatorskiej*, „Zeszyty Łużyckie”, t. 51, s. 273-288 (12 punktów zgodnie z punktacją MNiSW); H. Makurat (2017), *Frazeologizmy w przekładach na jëzyk kaszubski baśni Jana Drzeżdżona*, „Slavia Occidentalis”, nr 74 /1, s. 41-49 (10 punktów zgodnie z punktacją MNiSW); H. Makurat (2017), *Frazeologizmy i przysłowia w przekładzie bajek Iwana Kryłowa z jëzyka rosyjskiego na kaszubszczyznę*, „Prace Jëzykoznawcze” 2017, XIX / 4, s. 93-105 (12 punktów zgodnie z punktacją MNiSW); H. Makurat, *W jakim zakresie tłumacz tekstów literackich z jëzyka polskiego na kaszubszczyznę jest pośrednikiem między kulturami?*, „Rocznik Przekładoznawczy. Studia nad teorią, praktyką i dydaktyką przekładu” 2017, nr 12, s. 237-248 (8 punktów zgodnie z punktacją MNiSW). W ostatnim z wymienionych artykułów wykazałam, że tłumacz dzieł literatury polskiej na kaszubszczyznę bierze udział w dialogu kultur; oprócz problemów związanych z przetransponowaniem do tekstu docelowego związków frazeologicznych

omówiłam też w tym artykule kwestie związane z elementami „trzeciej kultury” w kaszubskich tłumaczeniach.

5.2. Publikacje dotyczące historii kaszubszczyzny literackiej – cykl „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich”

Projekt „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich” ma na celu wydanie prac kaszubskich pisarzy, którzy wpisali się swoją działalnością w historię tworzenia literatury uprawianej w języku regionalnym. W ramach tego przedsięwzięcia naukowego wydawane są utwory kaszubskich twórców w dwóch wersjach językowych: w wersji autorskiej oraz w wersji znormalizowanej (zgodnie ze współczesnymi zasadami pisowni kaszubskiej). Każdy tom jest opatrzony obszernym wstępem językoznawczym, literaturoznawczym i historycznym. Opracowania naukowe są tworzone przez specjalistów z danych dziedzin. Ideą projektu jest opublikowanie nie tylko utworów wydanych za życia autorów (często obecnie niedostępnych), ale też dzieł, które znajdują się w rękopisach i maszynopisach. Jednocześnie utwory wydane za życia i przedrukowywane w publikacjach z cyklu „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich” są porównywane z rękopisami.

Jestem redaktorką trzech takich tomów. Moim zadaniem było znalezienie tekstów drukowanych i rękopiśmiennych, przepisanie ich w wersji oryginalnej, a następnie stworzenie wersji znormalizowanej. Teksty w wersji autorskiej opatrzyłam przypisami, w których zostały zamieszczone informacje na temat poprawek i zmian językowych dokonywanych przez autorów dzieł. W wersji znormalizowanej z kolei zamieściłam przypisy erudycyjne. Opracowane przeze mnie wstępy językoznawcze zawierają analizy języka tekstów zamieszczonych w poszczególnych tomach. W szczególności zwracam uwagę na ewolucję kaszubszczyzny i jej rozwój.

Projekt „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich” został zapoczątkowany w 2007 r. przez prof. dr. hab. Jerzego Tredera, który opracował tomy poświęcone Florianowi Ceynowie (żyjącemu w latach 1817-1881) i Hieronimowi Derdowskiemu (żyjącemu w latach 1852-1902). Trzeba nadmienić, że historia kaszubszczyzny literackiej zaczęła się wraz z pojawieniem się prac Ceynowy, jego następcą był Derdowski, natomiast kontynuatorami prac nad kaszubszczyzną literacką byli skupieni wokół czasopisma „Gryf” młodokaszubi, którzy zaczęli swoją działalność w 1912 r. Treder w 2010 r. opracował tom poświęcony powieści jednego z młodokaszubów, Aleksandra Majkowskiego, zatytułowanej *Žécé i przigòdë Remùsa*. Kontynuowałam prace dotyczące opracowania twórczości młodokaszubów. W 2012

r. wydałam tom poświęcony uprawianej przez nich twórczości lirycznej pt. *Poezja młodokaszubów*, liczący 655 stron. W tomie znalazło się moje opracowanie lingwistyczne dotyczące języka używanego przez członków Towarzystwa Młodokaszubów: Aleksandra Majkowskiego, Jana Karnowskiego i Leona Heykego: H. Makurat (2012), *Właściwości języka utworów lirycznych młodokaszubów, redakcje zbiorów poetyckich i wyznaczniki standaryzacji przyjęte w obecnej edycji* [w:] A. Majkowski, J. Karnowski, L. Heyke, *Poezja młodokaszubów*, opracowanie i przypisy H. Makurat, wstęp: J. Borzyszkowski, A. Kuik-Kalinowska, H. Makurat, Gdańsk, s. 85-141.

Kontynuatorami działalności literackiej i lingwistycznej młodokaszubów byli zrzeszyńcy: Jan Trepczyk, Aleksander Labuda, Jan Rompski, Stefan Bieszk, Franciszek Grucza, Feliks Marszałkowski, skupieni wokół czasopisma „Zrzesz Kaszëbskô, które zaczęło wychodzić w 1933 r. Zrzeszyńcy mieli własną koncepcję związaną z kształtowaniem kaszubszczyzny literackiej, ustalili nowe reguły pisowni kaszubskiej i gramatykę. W 2013 r. wydałam tom *Poezja zrzeszyńców*, liczący 724 strony. Znalazły się w nim liczne wiersze odczytane z rękopisów i maszynopisów. W tomie znalazło się też obszerne opracowanie lingwistyczne języka poszczególnych członków Zrzeszenia Regionalnego Kaszubów: Jana Trepczyka, Aleksandra Labudy, Jana Rompskiego, Stefana Bieszka, Franciszka Gruczy, Feliksa Marszałkowskiego: H. Makurat (2013), *Charakterystyka języka utworów zrzeszyńców* [w:] J. Trepczyk, A. Labuda, J. Rompski, S. Bieszk, F. Grucza, F. Marszałkowski, *Poezja zrzeszyńców*, opracowanie i przypisy H. Makurat, wstęp J. Borzyszkowski, D. Kalinowski, H. Makurat, Gdańsk, s. LXXXV-CLVI.

Pracę nad językiem kaszubskim zapoczątkowaną przez Ceynowę i Derdowskiego, kontynuowaną przez młodokaszubów i zrzeszyńców, rozwijali twórcy skupieni wokół czasopisma „Klëka, które ukazywało się drukiem od 1937 r. W 2015 r. opublikowałam tom *Poezja twórców z kręgu „Klëki”*, liczący 419 stron. Zostały w nim wydrukowane wiersze Józefa Ceynowy, Leona Roppla, Klemensa Derca, Jana Biangi, Pawła Szeferki, Franciszka Schroedera. W zbiorze zamieszczone jest też obszerne studium języka wymienionych pisarzy: H. Makurat (2015), *Cechy języka utworów poetyckich klëkowców*, [w:], J. Ceynowa, L. Roppel, K. Derc, J. Bianga, P. Szeferka, F. Schroeder, *Poezja twórców z kręgu „Klëki”*, opracowanie i przypisy H. Makurat, wstęp J. Borzyszkowski, A. Kuik-Kalinowska, H. Makurat, Gdańsk 2015, s. LXIX-CXXXII.

W 2018 r. przygotowałam tom zawierający wiersze kaszubskiego poety Jana Piepki. W książce będzie zamieszczone moje opracowanie: H. Makurat-Snuzik (2018), *Język*

twórczości Jana Piepki, [w:] J. Piepka, *Twórczość liryczna*, opracowanie i przypisy H. Makurat-Snuzik, Gdańsk: Instytut Kaszubski, s. LXVII-XCIX.

5.3. Gramatyka języka kaszubskiego

W 2016 r. została opublikowana napisana w języku kaszubskim moja książka *Gramatika kaszëbsczégò jãzëka*, wydana przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, licząca 176 stron (25 punktów zgodnie z punktacją MNiSW). Praca ta jest pierwszym normatywnym opracowaniem gramatycznym kaszubszczyzny. Wcześniejsze gramatyki tego języka były głównie ujęciami prezentującymi stan gwar kaszubskich. Jest to pierwsze kompendium, w którym zostały opisane najważniejsze cechy współczesnego literackiego języka kaszubskiego. Praca składa się z rozdziałów poświęconych fonetyce, fleksji, słowotwórstwu i składni. Fragmenty książki były wcześniej publikowane w dodatku edukacyjnym do regionalnego czasopisma „Pomerania”. Książka ta jest używana jako podręcznik gramatyki kaszubskiej. Jest ona wykorzystywana przez studentów etnofilologii kaszubskiej. Gramatyka została skrytykowana przez Macieja Bandura. Odpowiedzią na krytykę jest mój artykuł: H. Makurat, *Gramatika kaszëbsczégò jãzëka - rozpoznanie i opracowanie struktury współczesnego literackiego języka kaszubskiego. Odpowiedź na głosy krytyki*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” 2018, nr 53, s. 331-347 (14 punktów zgodnie z punktacją MNiSW).

5.4. Słownik kaszubsko-serbski

Jestem też współautorką książki *Кашупско-сербски речник. Kaszëbskò-serbsczi słowôrz*, która została wydana w 2017 r. przez wydawnictwo Alma w Belgradzie. Pracę tę napisałam przy współpracy z prof. Dušanem Vladislavem Paždjerskim, który jest z pochodzenia Serbem. Słownik liczy 328 stron i zawiera około 9 tysięcy haseł. Jest poprzedzony obszernym wstępem prezentującym w języku serbskim zagadnienia dotyczące kaszubskiej ortografii, gramatyki i wymowy. Każde hasło zawiera transkrypcję fonetyczną i informację o tym, jaką część mowy reprezentuje dany wyraz. W słowniku znajdują się też liczne kaszubskie związki frazeologiczne z ich serbskimi odpowiednikami.

5.5. Monografia dotycząca edukacji kaszubskiej z programem nauczania

Jestem współautorką monografii zatytułowanej *Teoretyczne konteksty edukacji kaszubskiej z programem nauczania* (25 punktów zgodnie z punktacją MNiSW). Książkę napisałam wspólnie z Adelą Kożyczkowską, Renatą Mistarz i Tomaszem Rembalskim;

została ona wydana w 2017 r. Na użytek nauczania języka kaszubskiego w szkołach w niniejszej monografii został opracowany program edukacji kaszubskiej, uwzględniający pierwszy, drugi i trzeci etap edukacyjny. Program nauczania jest dostosowany do wymogów nowej Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe. Mój udział w powstaniu tej książki polegał na opracowaniu treści i efektów kształcenia językowego: wiedzy, umiejętności i postaw na wszystkich etapach edukacyjnych. Brałam też udział w ustalaniu zakresu lektur. Opracowałam również rozdział książki dotyczący nauczania gramatyki w szkole pt. *Kształcenie kompetencji gramatycznej na lekcjach języka kaszubskiego*.

5.6. Publikacje socjolingwistyczne

Po uzyskaniu stopnia doktora kontynuowałam socjolingwistyczne badania nad wpływami językowymi na kaszubskim obszarze językowym. Nadal prowadziłam badania terenowe, których efektem były kolejne prace poświęcone zagadnieniu interferencji językowej. Na uwagę zasługują artykuły: H. Makurat (2014), *Zjinakòwé interferencje kaszëbsczi gwarë wsë Lësé Jamë w pòlaszëznie*, „Acta Cassubiana”, s. 195-205; H. Makurat (2016), *Błędy językowe w polszczyźnie informatorki z Lisich Jam powstałe pod wpływem kaszubskim*, [w:] *Norma i uzus współczesnej polszczyzny: wybrane problemy*, red. E. Rogowska-Cybulska i M. Cybulski, Gdańsk, s. 60-67. Jestem też współredaktorką dwóch monografii wieloautorskich poświęconych socjolingwistyce: J. Mampe, H. Makurat, Ł. Owczinnikowa, F. Marzouk, red. (2016), *Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce. Ujęcie interdyscyplinarne*, t. 3, Gdańsk; J. Mampe, H. Makurat, Ł. Owczinnikowa, F. Marzouk, red. (2016), *Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce. Ujęcie interdyscyplinarne*, t. 4, red. Gdańsk. Pokłosem prac nad interferencjami językowymi jest również monografia: H. Makurat (2014) *Interferencjowé przejinaczi w gòdce bilingwalny spòlëznë Kaszub*, Gdańsk.

5.7. Prace dotyczące funkcjonowania kaszubszczyzny i normalizacji języka kaszubskiego

Zajmowałam się również tematyką współczesnego funkcjonowania języka kaszubskiego i jego normalizacji. W artykule: H. Makurat (2013), *Wpływ szkoły odrodowców oraz szkoły polonizującej na formowanie się literackiej kaszubszczyzny* [w:] *Język, tradycja, tożsamość*, red. E. Rogowska-Cybulska i M. Milewska-Stawiany, Gdańsk, s. 38-44, zwróciłam uwagę na wyłonienie się dwóch szkół mające odrębne koncepcje dotyczące

standaryzacji kaszubszczyzny. Analiza różnych tekstów powstających w literackim języku kaszubskim pozwoliła mi sformułować wnioski dotyczące tego, w jaki sposób wypowiedzi poszczególnych autorów budują system języka regionalnego, oraz jak przekazy tworzone w tym języku kreują system ponadgwarowy; efektem tych analiz jest praca: H. Makurat (2016), *Sposób istnienia kaszubskojęzycznego tekstu. Wzajemne relacje między systemem językowym kaszubszczyzny a wypowiedzią zbudowaną w tym języku* [w:] *Językowy, literacki i kulturowy obraz Pomorza*, t. 2, red. M. Klinkosz, A. Lica, Z. Lica, Gdańsk, s. 95-104. W 2018 r. opublikowałam artykuł dotyczący zapożyczeń leksykalnych w języku kaszubskim: H. Makurat, *Leksykalné zapòžěčenja w kaszëbsczim jãzëkù*, [w:] Kai Witzlack-Makarevich (Hg.), *Kalkierungs- und Entlehnungssprachen in der Slavia: Boris Unbegaun zum 120. Geburtstag : mit einem Vorwort von George Thomas*, Berlin 2018: Frank & Timme, 219-229. – omówiłam w nim germanizmy, polonizmy oraz zapożyczenia z innych języków przejęte za pośrednictwem polszczyzny.

Zajmowałam się także kaszubszczyzną naukową. W 2015 r. w „Zeszytach Łużyckich” został opublikowany mój artykuł dotyczący celowości pisania prac naukowych po kaszubsku: H. Makurat (2016), *Prace naukowe mojego autorstwa pisane w języku kaszubskim*, „Zeszyty Łużyckie” 2016, t. 50, s. 243-253 (12 punktów zgodnie z punktacją MNiSW). Osobno opisałam proces kształtowania się kaszubskiej terminologii językoznawczej, powołując się na wcześniejsze badania Jerzego Tredera dotyczące tej tematyki. W artykule: H. Makurat (2015), *Cësk słowarza Jana Trepczika na sztòłtowanié sã teròczasny kaszëbskòjãzëczny lingwistyczny terminologii*, „Acta Cassubiana”, t. XVII, s. 143-151 (6 punktów zgodnie z punktacją MNiSW), zwróciłam uwagę na liczne neologizmy i neosemantyzmy funkcjonujące jako terminy lingwistyczne. Na łamach „Poradnika Językowego” opublikowałam także recenzję dotyczącą książki z zakresu paremiografii i paremiologii, w której pojawił się wykaz kaszubskich przysłów zapisanych zgodnie ze standardami współczesnego znormalizowanego języka kaszubskiego: H. Makurat (2015), *Justyna Pomierska: „Przysłowia kaszubskie. Studium z paremiografii i paremiologii”*, Gdańsk 2013, „Poradnik Językowy”, nr 9, s. 122-126.

6. Referaty wygłoszone na konferencjach krajowych i międzynarodowych

11-13 października 2018 r. – Ustroń – Ogólnopolska Konferencja „Przekład i Peryferie”, referat na temat: *Tłumaczenia na regionalny język kaszubski wykonywane „z drugiej ręki”*;

20-27 sierpnia 2018 r. – Belgrad – Międzynarodowa Konferencja Sławistów, referat na temat: *Wzôjné rozmiénie kaszëbsczégò i pòlsczégò jãzëka*;

30 czerwca – 1 lipca 2018 r. – Łódź – Ogólnopolska Konferencja Zlot Filozoficzny–*Philosophers' Rally*, referat na temat: *Pierwowzór i przekład – jeden czy dwa byty?*;

9-10 grudnia 2017 r. – Lublin – VI Ogólnopolska Konferencja Filozoficzna *Episteme*, referat na temat: *Relacja między pierwowzorem a przekładem jako problem ontologiczny*;

26-27 października 2017 r. – Sosnowiec –Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Przestrzenie przekładu”, referat na temat: *Ominięcie i ekspozycja – dwie strategie stosowane przez tłumaczy tekstów na język kaszubski*;

8 maja 2017 r. – Gdańsk – Konferencja pt. „Podstawa programowa języka regionalnego – języka kaszubskiego. Treści kształcenia. Aspekty pedagogiczne i językoznawcze. Prezentacja propozycji programu nauczania do ośmioletniej szkoły podstawowej”, referat na temat: *Wiedza o gramatyce kaszubskiej w programie „Edukacja kaszubska”*;

22-23 września 2017 r. – Łódź –IV Konferencja Traduktologiczna „Przekład w XXI wieku – wyzwania, możliwości i trendy”, referat na temat: *Frazeologizmy w przekładach legend na język kaszubski*;

20-21 października 2016 – Gdańsk –VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza” pt. „Frazeologia z perspektywy językoznawcy i tłumacza”, referat na temat: *Frazeologizmy w przekładzie na język kaszubski książki „Balbina z IV B” Danuty Stanulewicz*;

12-13 września 2016 r. – Zielona Góra –LXXIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, referat na temat: *Historia normalizacji języka kaszubskiego i reformatorzy kaszubszczyzny*;

17-18 czerwca 2016 r. – Gdańsk – Konferencja „Język kaszubski: jego status, rozwój i rola”, referat na temat: *Gramatyki języka kaszubskiego – analiza porównawcza*;

8 kwietnia 2016 r. – Toruń – Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Medius Currens V* „Tłumacz w kulturze. Kultura tłumaczenia”, referat na temat: *W jakim zakresie tłumacz tekstów z języka polskiego na kaszubszczyznę jest pośrednikiem między kulturami?*;

14-15 września 2015 – Gdańsk – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „pt. „Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce – interdyscyplinarne podejście”, referat na temat: *Socjolingwistycznô jeležnosc bilingwalny wsë Lësé Jamë*;

4 września 2015 r. – Gdańsk – Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Językowy, literacki oraz kulturowy obraz Pomorza dawniej i dziś, referat na temat: *Zmiany semantyczne*

w przekładzie na język kaszubski utworu Aleksandra Siergiejewicza Puszkina „Сказка о рыбаке и рыбке”;

4-6 czerwca 2015 r. – Belgrad – Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Културе у преводу”, referat na temat: *Елиминација муслиманских културних симбола у кашупском преводу „Кримских сонета” Адама Мицкјевича;*

25 maja 2015 r. – Gdańsk – VII Konferencja Językoznawcza z cyklu „W świecie słów i znaczeń” poświęcona pamięci prof. Bogusława Krei pt. „Słowotwórstwo języka mówionego i pisanego”, referat na temat: *Słowòbudowizna dolmaczënków wiérztów Jana Brzechwë na kaszëbsczi jãzëk;*

20 kwietnia 2015 r. – Gdańsk – Sesja Językoznawcza pt. „Norma i uzus współczesnej polszczyzny”, referat na temat: *Powstałe pod wpływem kaszubskim błędy językowe w polszczyźnie informatorce z Lisich Jam;*

19 marca 2015 r. – Gdańsk – Sesja Naukowa z okazji Dnia Kaszubskiego, referat na temat: *Frazeologizmy w kaszubskich przekładach wierszy Jana Brzechwy;*

19 listopada 2014 r. – Bytów – XIII Konferencja Kaszuboznawcza „Stefan Fikus i zachodnie rubieże Kaszub”, referat na temat: *Język powieści „Pojmańczicë” Stefana Fikusa;*

20-21 października 2014 r. – Gdańsk – II Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Tekst jako kultura. Kultura jako Tekst. Текст как культура. Культура как текст”, referat na temat: *Kaszubska astronomia ludowa w tekstach ze „Słownika gwar kaszubskich na tle kultury ludowej” Bernarda Sychty. Wiedza ludu kaszubskiego o gwiazdach, gwiazdozbiorach, gromadach gwiazd i galaktykach;*

22-23 września 2014 r. – Kraków – LXXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego pn. „Ciągłość i zmiana w języku i w językoznawstwie”, referat na temat: *Zmienność polszczyzny używanej na kaszubskim obszarze językowym, będąca wynikiem procesów interferencyjnych gwar kaszubskich w języku polskim obserwowanych w różnych grupach wiekowych;*

1 czerwca 2014 r. – Karpacz – XLIII Konwersatorium z cyklu „Język a Kultura” pn. „Kulturowe uwarunkowania zachowań językowych – tradycja i zmiana”, referat na temat: *Współczesny kaszubski kicz językowy jako zjawisko obce tradycyjnej kulturze Kaszub;*

24 września 2013 r. – Gniezno – LXXI Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego „Metodologie językoznawstwa w nauczaniu uniwersyteckim”, referat na temat: *Wpływ „Słownika polsko-kaszubskiego” Jana Trepczyka na kształtowanie się współczesnej kaszubskojęzycznej terminologii językoznawczej;*

17 września 2013 r. – Gdańsk – Ogólnopolska Konferencja „Językowy, literacki i kulturowy obraz Pomorza dawniej i dziś”, referat na temat: *Sposób istnienia kaszubskojęzycznego tekstu*;

13 maja 2013 r. – Gdańsk – Konferencja Językoznawcza z cyklu „W świecie słów i znaczeń” pn. „Słowotwórstwo dawne i współczesne”, referat na temat: *Sufiks -izna / -ężna i jego funkcje w kaszubszczyźnie*;

26 listopada 2012 r. – Gdańsk – Konferencja „Język – tradycja – tożsamość”, referat na temat: *Wpływ szkoły odrodowców oraz szkoły polonizującej na formowanie się literackiej kaszubszczyzny*.

7. Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

16 października 2017 r. – 29 października 2017 r. – staż naukowy w Instytucie Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach; opiekunem naukowym stażu była prof. dr hab. Jolanta Tambor.

8. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Od 2009 r. do chwili obecnej jestem współpracownikiem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Od października 2016 r. do lipca 2017 r. byłam ekspertem Ministerstwa Edukacji Narodowej. Brałam udział w opracowywaniu nowej podstawy programowej do nauczania języka kaszubskiego.

W 2017 r. byłam członkiem jury wojewódzkiego „Konkursu Wiedzy o Pomorzu”.

W 2015 r. byłam członkiem jury wojewódzkiego Recytatorskiego Konkursu Literatury Kaszubskiej „Rodnô mòwa”.

9. Działalność organizacyjna

Brałam udział w organizacji dwóch konferencji naukowych. Byłam w Komitecie Organizacyjnym Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce – interdyscyplinarne podejście”, która odbyła się 14-15 września 2015 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego. Brałam też udział w zorganizowaniu V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z cyklu „Dzieci i młodzież na pograniczu kultur. Inspiracje kaszubskie” pt. „Edukacja kaszubska w nowej podstawie programowej. Literackie podstawy edukacji językowej”, która odbyła się 27 listopada 2017 r. na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

W 2014 r. nawiązał ze mną współpracę dr Maciej Rak, opiekun Sekcji Dialektologii i Socjolingwistyki Koła Naukowego Językoznawców Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. W dniach 4-10 lipca 2014 r. odbył się obóz dialektologiczny, w którym studenci z koła naukowego wraz z opiekunem wzięli udział. Odbyłam ze studentami spotkanie, na którym przedstawiłam obecną sytuację socjolingwistyczną Kaszub. Ponadto pomogłam w przeprowadzeniu badań terenowych. Zorganizowałam spotkania studentów z Uniwersytetu Jagiellońskiego z kaszubskojęzycznymi informatorami z Borzestowa, Lisich Jam i Patok, którzy udzieliłi studentom wywiadów.

Od 2014 r. do dnia dzisiejszego jestem członkiem Rady Programowej kierunku etnofilologia kaszubska. Byłam zaangażowana w przygotowaniu dokumentacji potrzebnej do otwarcia tego kierunku studiów, m.in. pomagałam w stworzeniu siatek studiów i sylabusów. W roku akademickim 2016/2017 powołano mnie na koordynatora sylabusów odpowiedzialnego za wprowadzenie na portalu pracownika wszystkich sylabusów etnofilologii kaszubskiej.

Od początku roku akademickiego 2018/2019 pełnię obowiązki Kierownika Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej na Uniwersytecie Gdańskim. W ramach sprawowanej funkcji w semestrze zimowym roku akademickiego 2017/2018 koordynowałam prowadzenie na Uniwersytecie Gdańskim interdyscyplinarnego wykładu ogólnouczelnianego *Gedania Cassubia. Kaszubi i kaszubszczyzna w krajobrazie kulturowym Gdańska*, którego sylabus i program został opracowany przez dr Justynę Pomierską. Wykład został zrealizowany w formie dziesięciu prelekcji wygłoszonych przez różnych specjalistów z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, historii, socjologii i filmoznawstwa.

W roku akademickim 2018/2019 zostałam też opiekunem praktyk dydaktycznych realizowanych przez studentów II roku etnofilologii kaszubskiej w Szkole Podstawowej nr 9 im. Kpt. ż. w. K.O. Borcharda w Rumii.

Od 2015 r. jestem członkiem zarządu Oddziału Gdańskiego Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Pełnię funkcję skarbnika – do moich obowiązków należy zbieranie składek oraz składanie sprawozdań finansowych.

10. Przynależność do organizacji i stowarzyszeń naukowych

Rada Języka Kaszubskiego – członek w latach 2006-2007 oraz od 2014 r. do chwili obecnej;

Polskie Towarzystwo Językoznawcze – członek od 2008 r. do chwili obecnej;

Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich – członek od 2008 r. do chwili obecnej;

Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego – członek od 2012 r., od 2015 r. członek zarządu gdańskiego oddziału (skarbnik);

Instytut Kaszubski – członek od 2013 r. do chwili obecnej.

11. Działalność dydaktyczna i popularyzatorska

Zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Gdańskim prowadzę od 2012 r. Wszystkie przedmioty realizowane przeze mnie na etnofilologii kaszubskiej, t.j.: praktyczna nauka języka kaszubskiego, gramatyka języka kaszubskiego – aspekt praktyczny, język kaszubski dla celów akademickich, są wykładane po kaszubsku. Na filologii polskiej prowadziłam ćwiczenia z fonetyki, fleksji, składni, stylistyki, a także z wiedzy o historii języka polskiego oraz z historii języka polskiego i jego odmian stylowych. Dla studentów polonistyki prowadziłam też zajęcia fakultatywne: język kaszubski w praktyce. W roku akademickim 2018/2019 zaczęłam prowadzić językoznawcze seminarium licencjackie na filologii polskiej, w ramach którego opiekuję się ośmioma pracami dyplomowymi.

Wielokrotnie realizowałam też zajęcia z gramatyki pedagogicznej języka kaszubskiego na Studiach Kwalifikacyjno Metodycznych do Nauczania Języka Kaszubskiego na Uniwersytecie Gdańskim. W roku akademickim 2017/2018 prowadziłam po kaszubsku wykład z historii i standaryzacji języka kaszubskiego na Studium Podyplomowym Nauczania Języka Kaszubskiego w Akademii Pomorskiej w Słupsku. W ramach stażu naukowego na Uniwersytecie Śląskim w październiku 2017 r. zrealizowałam zajęcia dydaktyczne z zakresu podstaw translatoryki ze studentami Podyplomowych Studiów Kwalifikacyjnych Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego i Obcego. W Katowicach miałam też okazję przeprowadzić zajęcia z zakresu kulturowych i etnicznych aspektów języka kaszubskiego ze studentami filologii polskiej oraz wykład z zakresu historii i kultury regionu kaszubskiego na międzynarodowych studiach polskich.

Jestem również lektorką języka polskiego jako obcego. W 2015 r. zaczęłam prowadzić na Uniwersytecie Gdańskim zajęcia z języka polskiego dla studentów z Harbinu. W sierpniu 2016 r. prowadziłam lekcje języka polskiego z grupą Niemców podczas letniej szkoły języka polskiego w Domu Pojednania i Spotkań św. Maksymiliana Kolbego w Gdańsku. W listopadzie 2018 r. pracowałam także jako egzaminator na państwowym egzaminie certyfikатовym z języka polskiego jako obcego zorganizowanym na Uniwersytecie Gdańskim.

W marcu 2017 r. wygłosiłam w Chojnicach wykład w języku angielskim: *The most important issues of Kashubia and of the Kashubian language*, który był adresowany do młodzieży z Wielkiej Brytanii, Włoch, Szwajcarii, Finlandii i Polski, biorącej udział w projekcie "Champions of Minorities", który był objęty patronatem Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus +.

W celu doskonalenia moich umiejętności dydaktycznych oraz poznania nowoczesnych metod i technik wykorzystywanych w nauczaniu akademickim wzięłam udział w trzydziestogodzinnym kursie dydaktyki akademickiej prowadzonym przez prof. Teresę Bauman w roku akademickim 2012/2013.

Opublikowałam też liczne opracowania popularnonaukowe. W 2015 r. po skończeniu pracy nad książką pt. *Gramatika kaszëbszczégò jãzëka* zajęłam się opracowywaniem gramatyki języka kaszubskiego adresowanej do dzieci. Od października 2015 r. do chwili obecnej co miesiąc w dodatku edukacyjnym do regionalnego czasopisma „Pomerania” ukazują się moje opracowania zagadnień z zakresu gramatyki kaszubskiej z licznymi ćwiczeniami skierowane do uczniów szkół podstawowych.

Jestem też współautorką książki stanowiącej wybór tekstów, które mogą być pomocne podczas nauki języka kaszubskiego na poziomie akademickim. Opracowanie to zostało przygotowane przez osoby będące wykładowcami na etnofilologii kaszubskiej: M. Cëbùlsczi, T. Fópka, M. Klinkòsz, H. Makùrôt, J. Pòmierskò, G. Schramke (2015), *Kaszëbskò chrestomatiô : wëbiér tekstów do ùczbë kaszëbszczégò jãzëka dlô sztudérów*, Gduńsk.

Hanna Makùrôt - Smurzik